

Sygn. akt IV Ca 251/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 lipca 2018 roku

Sąd Okręgowy w Płocku IV Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący - SSO Renata Wanecka (spr.)

Sędziowie SO Waław Banasik

SO Joanna Świerczakowska

Protokolant: Katarzyna Lewandowska

po rozpoznaniu na rozprawie 4 lipca 2018r. w P.

sprawy z powództwa (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w S.

przeciwko D. H.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Rejonowego w Sochaczewie z dnia 17 stycznia 2018 r.

sygn. akt I C 1583/15

oddala apelację.

Sygn. akt IV Ca 251/18

UZASADNIENIE

(...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w S. wniosła w elektronicznym postępowaniu upominawczym pozew o zasądzenie na jej rzecz od D. H. 16.832,18 zł wraz z odsetkami umownymi w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP w stosunku rocznym od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty, a ponadto o zwrot kosztów postępowania według norm przepisanych.

W uzasadnieniu podała, że jest nabywcą wierzytelności wynikającej z umowy pożyczki nr (...), która pierwotnie była zawarta między Spółdzielczą Kasą Oszczędnościowo - Kredytową im. F. S. a D. H. w wysokości 17.000 zł. 9 października 2013 r. pozwany z pierwotnym wierzycielem zawarł ugodę, ustalając korzystniejsze warunki spłaty. Wobec niespłacenia należności w terminie, powód dochodzi także umownych odsetek „karnych”. Na dochodzone roszczenie składa się: kapitał pożyczki – 14.593,90 zł oraz odsetki – 2.238,28 zł.

Sąd Rejonowy Lublin - Zachód w Lublinie w sprawie VI Nc – e 1720738/15 24 września 2015r. wydał nakaz zapłaty zgodnie z żądaniem pozwu. Pozwany złożył sprzeciw od nakazu zapłaty, podnosząc że spłacał zadłużenie w miarę możliwości, lecz na kolejny okres nie dostał blankietów do zapłaty, pojawiły się rozbieżności dotyczące numeru konta, dodatkowo oddział w S., w którym pozwany załatwiał formalności, został zamknięty.

Sąd Rejonowy ustalił:

D. H. 20 października 2011 r. zawarł ze Spółdzielczą Kasą Oszczędnościowo - Kredytową im. F. S. umowę pożyczki nr (...). Ze względu na trudną sytuację materialną pozwanego, 9 października 2013 r. strony zawarły ugodę. Roczna stopa oprocentowania przeterminowanego zadłużenia wynosiła czterokrotność stopy kredytu lombardowego NBP.

W ugodzie z strony ustaliły, że spłata zadłużenia będzie następować w ratach miesięcznych płatnych, bez wezwania, w terminach i kwotach wskazanych w harmonogramie, która stanowiła załącznik nr 1 do ugody. D. H. spłacał zadłużenie nieregularnie, w miarę swoich możliwości.

Pozwany nie dostał blankietów przelewów, które ułatwiłyby mu dokonywanie wpłat i miał wątpliwości, na jakie konto powinien ich dokonywać. Oddział Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo - Kredytowej im. F. S. w S. został zamknięty.

(...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w S. nabyła wierzytelność wobec D. H. wynikającą z umowy pożyczki nr (...).

Według stanu na 2 września 2015 r. wysokość zadłużenia D. H. wynosiła łącznie 16.832,18 zł, w tym 14.593,90 zł z tytułu kapitału oraz 2.238,28 zł tytułem odsetek.

Sąd I instancji dokonał następującej oceny prawnej:

Sąd wskazał, że stosunek prawny, jaki łączył Spółdzielczą Kasę Oszczędnościowo - Kredytową im. F. S. w S. i D. H., wynikał z umowy pożyczki. Stosownie do art. 720 § 1 kc przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości. Zgodnie zaś z art. 509 § 1 kc, wierzyciel może bez zgody dłużnika przenieść wierzytelność na osobę trzecią (przelew), chyba że sprzeciwiałoby się to ustawie, zastrzeżeniu umownemu albo właściwości zobowiązania. Wraz z wierzytelnością przechodzą na nabywcę wszelkie związane z nią prawa, w szczególności roszczenie o zaległe odsetki (art. 509 § 2 kc).

Sąd Rejonowy podkreślił, że pozwany nie kwestionował podstawy i wysokości zobowiązania przedstawionego w pozwie. Podnoszone przez niego okoliczności nie stanowiły usprawiedliwienia i nie mogły być podstawą do uznania powództwa za niezasadne. Pozwany mimo nieotrzymania blankietów przelewu, powinien bez odrębnego wezwania spłacać swoją należność w sposób odpowiadający ugodzie. Wbrew przekonaniu D. H., zamknięcie Oddziału Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo -Kredytowej im. F. S. w S. nie uniemożliwiło wyjaśnienia ewentualnych wątpliwości w zakresie spłaty zobowiązania (w tym numeru konta służącego do wpłat zobowiązania).

Mając powyższe na uwadze, Sąd I instancji uznał powództwo za uzasadnione zarówno w zakresie kapitału w wysokości 14.593,90 zł, jak i skapitalizowanych odsetek za opóźnienie w wysokości 2.238,28 zł. Sąd wskazał, że podstawą do zasądzenia odsetek był art. 481 § 1 kc i zasądził odsetki umowne w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP od 2 września 2015r. do dnia zapłaty, z tym zastrzeżeniem, że od 1 stycznia 2016r. wysokość odsetek nie może przekraczać dwukrotności odsetek ustawowych za opóźnienie, zgodnie z zasadą przyjętą w art. 481 § 2 kc.

Sąd Rejonowy wskazał również, że strona powodowa na dzień wniesienia pozwu dokonała kapitalizacji odsetek, które wyniosły 2.238,28 zł. Następnie z dniem wytoczenia powództwa od kwoty skapitalizowanych odsetek domagała się odsetek umownych w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP od dnia wytoczenia powództwa do dnia zapłaty. Sąd podniósł, że roszczenie o zasądzenie odsetek od skapitalizowanych jest co do zasady zgodne z przepisami prawa, albowiem art. 482 § 1 kc daje możliwość domagania się skapitalizowanych odsetek za okres od terminu płatności wierzytelności do daty wniesienia pozwu oraz żądania odsetek od zaległych odsetek od momentu wytoczenia powództwa. Odsetki od odsetek należy liczyć od dnia wytoczenia powództwa o te odsetki. Jak podkreślił Sąd Najwyższy w uchwale z 18 maja 1994r., sygn. akt III CZP 70/94, samo pozwanie o odsetki zaległe – a więc o odsetki

za opóźnienie w zapłacie określonej sumy pieniężnej – nie daje jeszcze podstawy do stosowania procentu składanego od dnia złożenia pozwu. Sąd podkreślił, że roszczenie powoda o zasądzenie odsetek od skapitalizowanych odsetek wynika z ustawy, a nie z umowy, więc ich wysokość powinna odpowiadać odsetkom ustawowym za opóźnienie, nie umownym. Jeżeli po powstaniu zaległości strony nie doliczyły do dłużnej sumy zaległych odsetek umownych, to - zgodnie z zakazem anatocyzmu - od odsetek tych można żądać odsetek ustawowych, dopiero jednak od momentu wytoczenia o nie powództwa (tak też uchwała Sądu Najwyższego z 13 czerwca 1990 r., w sprawie III CZP 32/90, LEX 25700). Należało więc zasądzić odsetki od kwoty 2.238,28 zł w wysokości odsetek ustawowych, przy czym od 1 stycznia 2016 r. – w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie, o których mowa w art. 481 kc w aktualnym brzmieniu. Z tego względu Sąd oddalił powództwo w części dotyczącej żądania odsetek umownych od skapitalizowanych odsetek.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 108 § 1 kpc w zw. z art. 100 zd. 2 kpc.

Apelację od wyroku złożyła (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w S., zaskarżając go w części obejmującej oddalenie powództwa i zarzuciła obrazę prawa materialnego, mianowicie:

- art. 359 § 1 kc w zw. z art. 481 § 1 i 2 kc przez ich niezastosowanie i oddalenie powództwa w części obejmującej żądanie zasądzenia odsetek umownych od kwoty 2.238,28 zł od 12 września 2015r. do dnia zapłaty;

- art. 482 § 1 kc poprzez jego błędną interpretację i niewłaściwe przyjęcie, że przepis ten wyłącza możliwość żądania odsetek umownych od kwoty odsetek skapitalizowanych po dniu wytoczenia powództwa.

Biorąc powyższe na uwadze, powód wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i zasądzenie na jego rzecz od pozwanego odsetek umownych w wysokości czterokrotności kredytu lombardowego NBP od kwoty 2.238,28 zł od 12 września 2015r. do dnia zapłaty, z tym zastrzeżeniem, że wysokość odsetek nie może przekraczać dwukrotności odsetek ustawowych za opóźnienie od 1 stycznia 2016r. oraz zasądzenie na jego rzecz zwrotu kosztów procesu za II instancję.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Rejonowy nie dopuścił się naruszenia art. 359 § 1 kc w zw. z art. 481 § 1 i 2 kc oraz prawidłowo zinterpretował treść art. 482 § 1 kc.

Odsetki od sumy pieniężnej należą się tylko wtedy, gdy to wynika z czynności prawnej albo z ustawy, z orzeczenia sądu lub z decyzji innego właściwego organu (art. 359 § 1 kc). Zastrzeżenie odsetek w umowie oznacza, że z woli stron czynność ta jest odpłatna (np. oprocentowana pożyczka). Swoboda stron podlega tu ogólnym zasadom art. 58 kc, jednak z uwzględnieniem zakazu anatocyzmu (art. 482 kc), tj. umawiania się z góry o odsetki od zaległych odsetek (procent składany). Zakaz ten nie dotyczy pożyczek długoterminowych udzielanych przez instytucje kredytowe.

Jeżeli stopa odsetek nie została z góry określona w umowie, należą się odsetki ustawowe, których wysokość, jak również wysokość odsetek maksymalnych określa w drodze obwieszczenia Minister Sprawiedliwości. Gdy wierzytelność jest oprocentowana według stopy wyższej niż stopa ustawowa, wierzyciel może żądać odsetek za opóźnienie według tej wyższej stopy, do wysokości jednak tylko stopy odsetek maksymalnych. Natomiast od zaległych odsetek można żądać odsetek za opóźnienie dopiero od chwili wytoczenia o nie powództwa, chyba że po powstaniu zaległości strony zgodziły się na doliczenie zaległych odsetek do dłużnej sumy.

Umowa mająca za przedmiot oznaczenie z góry odsetek od zaległych odsetek prowadziłaby do obchodzenia przepisów o maksymalnej wysokości dopuszczalnych odsetek i tym samym do nadmiernego obciążenia dłużnika. Zakaz anatocyzmu został natomiast złagodzony przez dopuszczenie za zgodą stron doliczenia odsetek do dłużnej sumy, ale dopiero po powstaniu zaległości. W takim wypadku suma ta, powiększona o zaległe odsetki, podlegać będzie od tej chwili oprocentowaniu jako całość.

Jeżeli po powstaniu zaległości strony doliczyły do dłużnej sumy zaległe odsetki umowne, to w braku postanowienia umownego co do zmiany określonej wcześniej stopy oprocentowania dłużnej sumy - w odniesieniu już teraz do całości, jak również w braku odmiennego określenia stopy oprocentowania samej sumy zaległych odsetek - cała nowa suma pieniężna podlegać będzie oprocentowaniu według stopy określonej wcześniej dla świadczenia głównego. Jeżeli natomiast po powstaniu zaległości strony nie doliczyły do dłużnej sumy zaległych odsetek umownych, to - zgodnie z zakazem anatocyzmu - od odsetek tych można żądać odsetek ustawowych, dopiero jednak od momentu wytoczenia o nie powództwa (por. uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z 13 czerwca 1990r. w sprawie III CZP 32/90, LEX nr 25700).

Poprzednik prawny powoda nie zawarł z pozwanym długoterminowej umowy pożyczki. Umowa została zawarta 20 października 2011r., a pożyczka miała być spłacona w czterdziestu ratach miesięcznych, przy czym ostatnia z nich w terminie do 19 lutego 2015r. (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w S. nie przedstawiła umowy, z której wynikałoby, że strony umowy pożyczki zgodziły się na doliczenie zaległych odsetek do dłużnej sumy. W tej sytuacji nie ma wątpliwości, że powód jest uprawniony do skapitalizowania odsetek w wysokości wynikającej z umowy. Natomiast wysokość odsetek liczonych od tych odsetek wynika w tym wypadku z ustawy. Dlatego też Sąd Rejonowy słusznie oddalił dalej idące żądanie.

Z tych wszystkich względów, Sąd Okręgowy oddalił apelację na podstawie art. 385 kpc.